

Срби су народ који доказано слабо памти. И када је реч о пријатељима и када се ради о непријатељима. А најслабије је памћење када се ради о заслужним Србима. Периодично, у таласима појединих годишњица, нација се еуфорично сећа својих великана да би их колико сутра предала поновном заборава, до неке пригодне годишњице. Чак и када сећања оживе, она су углавном на речима а мање на делима. Многи споменици, бисте, гробља српских великана, да не говоримо о задужбинама, легатима и другом наслеђу, запуштени су или су неми сведоци недостојног стања заборава.

Чекамо јубилеје да бисмо се поново сетили ратника, уметника, државника, пригодном бришемо прашину и скидамо мрље и рђу, сложено у медијима одајемо почаст, а онда – живот иде даље. Заборав до следеће прилике. Утихну обећања, заклетве, похвале, пијетет.

Кратко памћење нације је још упечатљивије у случају једне од најизузетнијих личности коју су Срби икада имали – Николе Тесле.

Заклињемо се у Теслу, дивимо се чудима његових проналазака, тврдимо да би свет изгледао другачије да није било знаменитог Србина из Лике, не дамо Хрватима да га својатају, називамо његовим именом школе, фирме и аеродрома, правимо одборе увек када се појави округла годишњица. Последњи пут 2006. године. И поново ћемо када се израчуна нови јубилеј.

Сахранити Теслу, ујединити нацију

Пише: Душан Зупан
уторак, 13 децембар 2011 22:12

Уз све то, од 1957. године па до данас заборављамо једну „ситницу“: да сахранимо његове земне остатке. Држимо их у Музеју Николе Тесле у Београду, заједно са личним стварима, папирима, макетама и репликама његових изума. За публику – комплетан увид: све је ту заједно, чак и Теслин прах.

Да га рођак Сава Косановић није кремирао ради лакшег транспорта из Америке (правна процедура итд), да ли би уместо музејске златне кугле тамо стајало његово тело или, бар, лобања у којој је обитавао један изузетан ум?

Да ли смо постали такво друштво које је заборавило цивилизацијске вредности и наслеђе уопште? Да не говоримо о хришћанским и не само хришћанским нормама, посебно оним везаним за живот и смрт. Ту се не ради само о верској димензији (мада је она веома важна) овог нонсенса који је утолико већи што се ради о значајнијој личности. Реч је превасходно о поштовању доминантног, општељудског односа према мртвима који налаже да прах иде праху а земља земљи, како се то чинило од памтивека и свуда где је хомо сапиенс успоставио друштвену заједницу. Од пирамида, преко реке Ганг, до острва Вида и крајпуташа у Србији. Од меморијала и вечне ватре у Вашингтону (Арлингтон) и другим светским престоницама, до гордог врха Авале, где је старо Жрново уступило место Незнаном јунаку.

Изузетака је, додуше, увек било. Никад похвалних. У данашње време судбина Николе Тесле може се, рецимо, поредити са судбином Владимира Уљанова Лењина, који, ипак, не лежи у музеју, него у - маузолеју. А Руси се озбиљно припремају да и њега достојно сахране.

Нико досад није изрекао ни један озбиљан аргумент због чега Теслин пепео чами у музејској позлаћеној кугли. Жеља породице свакако није тај аргумент. Пробајте да свог рођака, не дај Боже, сахраните у дворишту, градском парку или да његову урну ставите у витрину у дневној соби. Друго, у случају Николе Тесле се ради о широј породици и даљим рођацима. Није се женио, није имао деце, а родитељи су му одавно били покојни. Да ли шира породица и даљи рођаци имају уопште право да траже такав изузетак од миленијумског правила? И са којим основом?

Пре пет година слабаши аргумент противника Теслине сахране је још био да се „обележава 150-годишњица рођења, а то није прилика да се говори о сахрани“. Аргументи који се данас чују су неозбиљни: да ће неко украсти куглу из Храма Светог

Саве или да ће његове посмртне остатке, сахрањене, „појести црви“?!

Иако других аргумената, осим побројаних (засад) нема, Теслин прах се налази у Музеју већ више од пола века. Постоји ли ту, онда, нека теорија завере? Нека мистика? Неки политички обзир, међународних димензија? Није познато, бар јавно. Осим што се из неких новинских извештаја и неких сећања види да се бивши градоначелник Београда Ненад Богдановић својевремено противио тој сахрани. Са каквим аргументима – не зна се, јер Богдановић, нажалост, није ни сам више жив да то објасни. Сахрањен је, како доликује, у Алеји заслужних грађана, на Новом гробљу у Београду. Не у кугли, у Скупштини града.

Те јубиларне 2006. године, Српска православна црква је, кроз изјаве појединих епископа, а и кроз закључак Светог Архијерејског Сабора, понудила да се пепео земних остатака Николе Тесле сахрани у крипти Храма Светог Саве на Врачару. Слично као што су наши великани 19. века Вук Караџић и Доситеј Обрадовић сахрањени у Саборној цркви у Београду.

Предлог је вероватно најбољи који се могао дати. На тај начин би се достигла не само духовна трансверзала Србије кроз векове, него би се омогућило Србима да много чешће и масовније, него што је то сада случај, походе Теслу, и то Теслу хришћански сахрањеног и опојаног још једном, овде, после њујоршког опела бискупа Менинга на енглеском и проте Душана Шуклетовића, старешине храма Светог Саве у њујоршкој парохији, на српском језику.

Наша Црква је, не само у случају Теслином, прешла преко чињенице да раније није одобравала да се над кремираним телима обавља православни обред. Сам Тесла, уосталом, није ни тражио да буде кремиран. Ново време донело је, с разлогом, и нове обичаје и тумачења који сведоче да се и Црква прилагођава времену.

С друге стране, несумњиву величину Храма Светог Саве само ће још више увеличати присуство земних остатака Николе Тесле. Да ли ће се Музеј Николе Тесле наћи на губитку? Сигурно неће, јер има довољно експоната који сведоче о снази и свеобухватности Теслине мисли. Може да задржи и златну куглу као још једно сећање на генија из Лике, али и на један период заблуда и нехата.

Сахранити Теслу, ујединити нацију

Пише: Душан Зупан
уторак, 13 децембар 2011 22:12

Да ли је српској нацији потребно да Никола Тесла буде сахрањен? Јесте. Да би могло да се каже да је Никола Тесла – Србин, рођен у Лици у Аустроугарској (данашњој Хрватској), живео и радио у Америци и **САХРАЊЕН** у Београду, Србија. Досад је могло да се каже само оно прво и друго, а никако и оно треће.

Најзад, да ли ико може да има штете од тога што ће Никола Тесла бити цивилизацијски и хришћански сахрањен? Ако таквог уопште има, онда се он крије, јер нема аргументе који би могли да буду предочени суду јавности.

Па зашто онда не приступимо сахрани Николе Тесле? Друштво „Свети Сава“ је управо покренуло јавну акцију да до тога дође што је пре могуће. Не чекајући пригодне јубилеје, али уз достојне и достојанствене припреме које би претходиле исто таквом посмртном обреду. Такав чин би био израз саборног става целог српског народа, укључујући ту не само државу, Цркву и остале националне институције, већ и све локалне чиниоце и струје. Да бар у том прегнућу, за које се не види да може бити у било чему погрешно или штетно, нација буде сложна и јединствена. Као што је ретко када била и што јој је потребно да бар понекад буде. Сада више него икада.

Да не одустајемо и да не заборављамо!

(Аутор је председник Друштва „Свети Сава“)